Форма Н-6.01

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра хірургії та акушерства

Реєстраційний №_____

Дата_____

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин»

на тему: «**Історія хвороби**

_____

вид тварини, кличка, інв. .№

_____.

діагноз

_____»

діагноз латинською мовою

студента (ки) ____ курсу ____ групи

спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»

_____.

прізвище, ім'я, по батькові

Керівник _____.

_____.

посада, науковий ступінь, прізвище та ініціали

На підставі захисту оцінка:
національна шкала_____

кількість балів_____ оцінка ECTS_____

Члени комісії_____ _____.

_____ _____

_____ _____

підпис прізвище та ініціали

Полтава 20__р.

Укладачі:

Довгопол В.Ф. — кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри хірургії та акушерства ПДАА

Панасова Т.Г. — кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри хірургії та акушерства ПДАА

Рецензент:

Кравченко С.О. — кандидат ветеринарних наук, доцент кафедри терапії імені професора Локеса П.І. ПДАА

Довгопол В.Ф., Панасова Т.Г. Робочий зошит для виконання та оформлення «Історії хвороби» з дисципліни «Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин» // Полтава, ПДАА, 2018. — 25 с.

В робочому зошиті, призначеному для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, викладено методологію виконання та оформлення «Історії хвороби» з дисципліни «Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин» студентами факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії.

Робочий зошит для виконання та оформлення «Історії хвороби» з дисципліни «Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин» студентами факультету ветеринарної медицини розглянуто і рекомендовано до друку науково-методичною та вченою радою факультету ветеринарної медицини ПДАА (протокол № 3 від «12» листопада 2018 року).

1. Реєстрація (Registratio)

*Вид тварини*_____ *Кличка*_____ *інв. №*___

*Стать*_____ *Вік*_____ *Порода*_____

*Масть*_____ *Особливі прикмети* _____

_____

Власник тварини (господарство) _____

_____

Прізвище та ініціали (або назва господарства), адреса, телефон

Дата початку лікування «__» _____ 20__ р.

Попередній діагноз _____

Дата закінчення і наслідки лікування «__» _____ 20__ р. _____

_____

2. Анамнез

Anamnesis vitae (відомості про умови утримання, годівлі, експлуатації, продуктивності, попередні вагітності, роди, діагностичні дослідження, профілактичні щеплення тощо)_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Anamnesis morbi (відомості про перенесені раніше хвороби, час появи перших ознак даного захворювання, як вони проявлялись і змінювались, можливі причини захворювання, чи хтось до вас лікував цю тварину і які застосовував препарати та методи) _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

3. Визначення стану хворої тварини на час власного дослідження
Status praesens universalis

3.1. Загальне дослідження включає огляд, пальпацію, термометрію.

Температура ºС_____ Пульс уд./хв._____ Дихання рух./хв._____
У жуйних скорочення рубця — рухів за 2 хв._____
Габітус: *статура*_____ *вгодованість*_____
*положення тіла в просторі*_____
*конституція*_____ *темперамент*_____
Волосяний покрив, шкіра та підшкірна клітковина _____
_____
_____
_____
_____

Лімфатичні вузли (коловушні, підщелепні, заглоткові, поверхневі шийні, підпахвові, надколінні, підколінні, надвим'яні — рухомість, щільність, місцева температура і розміри)

_____
_____
_____

Кон'юнктива та слизові оболонки ___ _____
_____
_____
_____

3.2. Спеціальне дослідження окремих органів і систем включає інструментальне (аускультація, перкусія), ректальне, вагінальне, ультразвукове дослідження та *додаткові дослідження (за необхідності) – гематологічне, бактеріологічне, біохімічне, рентгенографію, катетеризацію, зондування.*

3.2.1. Серцево-судинна система

Дослідження пульсу і кровоносних судин _____
артеріальний пульс: частота_____ ритм _____
дослідження яремної вени _____ пульс_____
Дослідження серця
Серцевий поштовх: локалізація _____
_____
сила _____ характер _____
огляд _____
пальпація _____
Перкусія серця: верхня та задня перкусійна межа _____
_____
болючість _____
Аускультація ділянки серця: характер серцевих тонів _____
_____
_____
_____
_____
шуми та пороки серця _____

3.2.2. Система органів дихання

тип дихання _____ частота _____ глибина_____
ритм _____ симетрія ___ _____
задишка _____
Стан носових отворів_____
_____
Дослідження придаткових пазух носа: конфігурація _____
болючість кісток _____ характер перкусійного звуку _____
_____.
Огляд, пальпація і аускультація гортані й трахеї _____
_____
кашльовий рефлекс_____
наявність і характер кашлю _____
Огляд, пальпація і аускультація грудної клітки _____
_____
_____
_____
Аускультація легень _____
_____.
_____

3.2.3. Система органів травлення

Апетит _____ прийом корму та води_____
жування _____ ковтання _____
жуйка, ремиґання (для жуйних) _____
блювота _____ регургітація _____
Дослідження: ротової порожнини _____
_____
_____
_____
_____
глотки _____
_____
слинних залоз_____
черевної стінки _____
_____.
органів черевної порожнини _____.
_____
_____
_____.
_____.
_____
_____
Акт дефекації: поза _____ частота _____

3.2.4. Сечостатева система

Поза при сечовиділенні _____ частота _____
болючість _____ сила й характер струменю сечі _____
_____
тривалість акту сечовиділення_____ кількість сечі _____
Дослідження: сечового міхура _____
_____
_____
уретри _____
_____
нирок _____
_____
Стан зовнішніх статевих органів: вульви _____
_____
присінку піхви _____
_____
Бартолінових залоз_____
клітора _____
Вагінальне дослідження _____
_____
_____
_____
Ректальне дослідження (у великих тварин): шийка матки_____
_____
тіло матки _____
_____
роги матки _____
_____
яєчники _____
_____

3.2.5. Молочна залоза

Огляд _____
_____
_____
_____
Пальпація _____
_____
_____
_____
Пробне здоювання_____
_____
_____
_____

3.2.6. Нервова система і органи чуття

Поведінка _____
Координація рухів_____
Судоми _____
Чутливість: тактильна_____ болюча_____
Дослідження: черепа та хребта _____
_____.
рефлексів _____
_____
органів чуття _____
_____
_____
_____

4. Дослідження зони ураження
Status localis

В цьому розділі записують дані ретельного всебічного дослідження органів та систем, в яких локалізується патологічний процес

Додаткові дослідження

Специфічні (*ЕКГ, УЗД, рентгенографія тощо*)_____

Лабораторні (*морфологічний та біохімічний аналізи крові, мікробіологічне дослідження тощо)* _____

5. Діагноз
Diagnosis

6. Диференціальний діагноз
Diagnosis differentialis

7. Прогноз
Prognosis

_____
_____
_____
_____
_____
_____

8. Терапія
Therapia

У цьому розділі описують розроблений план лікування. Якщо потрібно оперативне втручання, то детально описують методику операції (фіксація тварини, місцеве знеболення чи загальний наркоз, оперативний доступ, підготовка операційного поля, рук та інструментарію, техніка операції). ***Потім наводять щоденник лікування за такою формою:***

Decursus morbi et curatio

Дата	Т	П	Д	Decursus morbi	Curatio

Дата	Т	П	Д	Decursus morbi	Curatio

Дата	Т	П	Д	Decursus morbi	Curatio

В графу "Decursus morbi" заносять дані про загальний стан тварини, зміни клінічних ознак захворювання і продуктивності.

В графу "Curatio" заносять всі призначення лікувального порядку (умови утримання, дієта, лікувальні маніпуляції). Призначені лікувальні засоби приводяться у формі рецептів латинською мовою.

9. Кінець захворювання
Exitus morbi.

У цьому розділі описують результати лікування хвороби (тварина одужала, настало відчутне поліпшення, захворювання перейшло у підгостру чи хронічну форму, тварину вимушено забито, загинула та ін.).

10. Аналіз захворювання (Епікриз)
Epicrisis

Епікриз *– це наукове обговорення етіології, патогенезу, симптомів і перебігу хвороби, особливостей лікування, наслідку хвороби у даної тварини – з реферативним оглядом спеціальної літератури з цього питання (підручників, монографій, журналів, збірників наукових праць, спеціальних інтернет-сайтів). Епікриз повинен включати такі питання:*

1. *Визначення хвороби, її етіологія, патогенез, клінічні ознаки.*
2. *Діагноз, прогноз та їх обґрунтування.*
3. *Лікування та його обґрунтування.*
4. *Поради власнику з утримання, годівлі та експлуатації тварини.*
5. *Висновки.*
6. *Список літератури.*

11. Додатки

(фотографії, малюнки, протоколи тощо)

Підпис куратора_____ Прізвище, ініціали_____

Дата «___» _____ 20___р.

12. Пояснення щодо виконання і оформлення курсової роботи

Курсова робота – є важливим елементом самостійної роботи з поглибленого вивчення окремих питань курсу практичного акушерства, гінекології та біотехнології відтворення тварин. Вона включає детальний опис конкретної практичної роботи студента з тваринами в господарстві, учгоспі чи в клініці факультету ветеринарної медицини (за формою історії хвороби) та реферат теоретичного матеріалу з підручників, монографій, журналів тощо.

Історія хвороби є основним лікарським документом, що оформляється студентом-куратором, який надає медичну допомогу і стежить за станом хворої тварини. Курацію проводять переважно під час клінічних занять, прийому хворих тварин у клініці та практики в господарстві. Куратор зобов'язаний щоденно відвідувати хвору тварину і під контролем лікаря ветеринарної медицини, викладача чи ординатора кафедри виконувати необхідні діагностичні та терапевтичні процедури.

Орієнтовні теми курсових робіт

1. Патологія вагітності:

1.1. Аборти.
1.2. Передчасні перейми і потуги у корови (кобили).
1.3. Залежування корови перед родами.
1.4. Виворіт піхви у вагітної корови (кози, свині, суки).

2. Патологічні роди внаслідок наступних причин:

2.1. Слабкі перейми і потуги у корови (кобили).
2.2. Порушенні взаємовідносин між плодом і родовими шляхами:
2.2.1. Великоплідність (консервативна родопоміч або кесарів розтин).
2.2.2. Вузькість тазу (консервативна родопоміч або кесарів розтин).
2.2.3. Вузькість піхви (кесарів розтин).
2.2.4. Вузькість вульви (консервативна родопоміч або перінеотомія).
2.2.5. Заворот голови (консервативна родопоміч або кесарів розтин).
2.2.6. Зап’ястна передлога кінцівок (консервативна родопоміч або кесарів розтин).
2.3 Затримка посліду у корови (кози).

3. Післяродові ускладнення і захворювання:

3.1. Виворіт матки після родів у корови (кози).
3.2. Післяродовий парез у корови (кози).
3.3. Субінволюція матки у корови.
3.4. Післяродовий гнійно-катаральний ендометрит у корови.
3.5. Післяродовий метрит у м’ясоїдних (сука, кішка).

4. Патологія молочної залози:

4.1. Рани шкіри і дійок вим'я у корови (кози).
4.2. Тугодійність у корови (кози).
4.3. Лакторея у корови (кози).
4.5. Папіломатоз вим'я у корови (кози).
4.6. Серозний мастит у корови (кози).
4.7. Катаральний мастит у корови (кози).
4.8. Субклінічний мастит у корови (кози).
4.9. Гнійно-катаральний мастит у корови (кози).
4.10. Пухлини молочної залози у суки.

5. Гінекологічні захворювання:

5.1. Гіпофункція яєчників у корови.
5.2. Фолікулярна кіста яєчника у корови.
5.3. Лютеїнова кіста яєчника у корови.
5.4. Персистентне жовте тіло яєчника у корови.
5.5. Хронічний гнійно-катаральний ендометрит у корови.
5.6. Піометра у суки (кішки).
5.7. Пухлини переддвер'я піхви у суки.

Можуть бути також інші теми робіт з акушерських та гінекологічних захворювань.

Структура оформлення обов'язкових розділів «Історії хвороби»

1. Реєстрація (Registratio)

В цьому розділі вказують вид тварини, стать, інвентарний номер і кличку, породу, масть (окрас у собак і кішок), особливі прикмети, вік; прізвище, адресу і телефон власника тварини.

В кінці наводять дату початку і закінчення лікування.

2. Анамнез (Anamnesis)

Анамнез складається з 2 частин. Перша частина (Anamnesis vitae) - це відомості про умови годівлі, догляду, утримання та експлуатації тварини до прояву перших ознак захворювання. Друга частина анамнезу (Anamnesis morbi) являє собою відомості про дату перших ознак захворювання, як вони проявлялись і змінювалися, про можливі причини й умови, які призвели до патологічного процесу, а також, — хто і як лікував хвору тварину, у тому числі, про лікувальні засоби і методи їх застосування.

В більшості випадків обидві частини анамнезу об'єднують разом як **«Anamnesis vitae et morbi».**

3. Визначення стану хворої тварини на час власного дослідження (Status praesens universalis)

3.1. Загальне дослідження включає огляд, пальпацію, термометрію.

Визначають температуру, частоту пульсу та дихання, габітус, стан слизових оболонок, шкіри, лімфатичних вузлів і судин.

Опис габітусу включає: положення тіла в просторі, вгодованість, конституцію тварини.

Оглядом видимих слизових оболонок (кон'юнктиви ока, носової та ротової порожнин, переддвер'я піхви тощо) визначають колір, наявність ексудату, крововиливів, елементів висипів , ран, виразок, афт та ступінь ін'єкції судин.

При дослідженні шкіри звертають увагу на волосяний покрив, особливо в зоні патологічного процесу, вологість, еластичність, наявність набряку, елементів висипу.

Підлягають дослідженню коловушні, підщелепні, заглоткові, поверхневі шийні, підпахвові, надколінні, підколінні, надвим'яні лімфатичні вузли. Визначають їх рухомість, щільність, місцеву температуру і розміри.

3.2. Спеціальне дослідження окремих органів і систем включає інструментальне (аускультація, перкусія), ректальне, вагінальне (з піхвовим дзеркалом), ультразвукове дослідження та *додаткові дослідження (за необхідності) – гематологічне, бактеріологічне, біохімічне, рентгенографію, катетеризацію, зондування тощо*.

Загальноприйнятою є така послідовність дослідження органів і систем:

- серцево-судинна система;
- система органів дихання;
- система органів травлення;
- сечостатева система і молочна залоза;
- нервова система і органи чуття.

При дослідженні серцево-судинної системи визначають : локалізацію і силу серцевого поштовху; серцеві тони, їх чистоту, посилення, послаблення, акцент. Особливу увагу звертають на наявність перикардіальних та ендокардіальних шумів – систолічних та діастолічних. Пульс визначають за такими показниками: частий (тахікардія), рідкий (брадикардія), величина пульсової хвилі (великий, малий, ниткоподібний, невідчутний), напруга артеріальної стінки (твердий, м'який), ритм пульсу (ритмічний, аритмічний; регулярний, нерегулярний; рівний і нерівний). Венозну систему оцінюють за станом яремної вени (наповнення, ундуляція, негативний чи позитивний венний пульс).

Клінічним дослідженням органів дихання встановлюють: симетричність грудної клітки, частоту і глибину дихання, задишку (інспіраторну, експіраторну чи змішану), характер дихання (везикулярне, бронхіальне, змішане), а також патологічні шуми – трахеальні і бронхіальні, сухі або вологі хрипи, крепітація, шуми тертя плеври; кашель сухий чи вологий, гучний, частий, тихий, рідкий.

При дослідженні органів травлення визначають такі показники: активність приймання корму і пиття, частоту актів відрижки і жуйки, скорочення рубця, перистальтики тонкого і товстого відділів кишечнику, акту дефекації, якість калових мас. Поряд з цим визначається об'єм і форма живота, прояв больової реакції у вигляді кольок чи болю при пробах на травматичний ретикуло-перитоніт.

Найбільше уваги приділяють дослідженню органів сечостатевої системи та молочної залози. При дослідженні звертають увагу на конфігурацію живота, зокрема у вагітних тварин, позу тварини при сечовипусканні, стан зовнішніх статевих органів, наявність ексудату на корені хвоста, стегнах і на місці лежання тварини.

При вагінальному дослідженні визначають колір, тургор, наявність гіперемії, крововиливів, висипів, цілісність слизової оболонки піхви і піхвової частини шийки матки, наявність та властивості слизу чи ексудату, стан каналу шийки матки (закритий чи відкритий).

Ректальним дослідженням встановлюють об'єм і локалізацію матки, симетричність її рогів, ригідність, флуктуацію, болючість, моторику, стан яйцепроводів і яєчників. При дослідженні яєчників звертають увагу на локалізацію та рухомість органу, больову реакцію, об'єм, щільність, наявність та розміри жовтих тіл, фолікулів, кіст.

Дослідження молочної залози починають з ***огляду.*** Огляд проводять ззаду і збоку, звертаючи увагу на форму, величину вим'я, симетричність окремих четвертей, величину і форму дійок, колір і цілісність шкіри, стан поверхневих кровоносних і лімфатичних судин.

Після огляду вим'я ретельно пальпують. ***Пальпацією*** визначають місцеву температуру окремих ділянок молочної залози, а також виявляють болючість, консистенцію тканин вим'я, наявність і характер ущільнень, стан надвим'яних лімфовузлів. Дійки пальпують від верхівки до основи, здавлюючи кінчиками пальців, а окремі четверті вим'я – пальцями обох рук, одна з яких вводиться у міжвим'яну борозну, починаючи від цистерни до основи вим'я.

Якщо патологічних змін у тканинах вимені нема, то вони при пальпації є пружно-еластичними, безболісними, зернистої структури (за рахунок часточок, які не заповнені молоком). Надвим'яні лімфовузли в нормі – рухливі, безболісні, пружної консистенції. Їх важко знайти за розвинутої жирової клітковини основи вим'я.

Дослідження молочної залози завершують ***пробним здоюванням***: з кожної четверті вимені видоюють в окрему посудину або просто на руку, в жменю, невелику кількість молока, звертаючи увагу на його колір, запах, консистенцію, наявність пластівців та згустків казеїну, слизу тощо.

При дослідженні нервової системи визначають загальну збудливість, поверхневі рефлекси, тактильну та больову чутливість, стан органів чуття - зору, слуху, нюху, дотику.

Примітка. *В історію хвороби записують <u>лише виявлені при дослідженні тварини клінічні ознаки норми або захворювання, без методик їх отримання</u>.*

У випадку необхідності проводиться додаткове і специфічне дослідження: гематологічне, мікробіологічне, біохімічне, лабораторні дослідження секрету вимені, алергічні, серологічні та інші. Результати цих досліджень, отриманих з лабораторії, подаються в «Додатках» до історії хвороби.

4. Дослідження зони ураження (Status localis)

В цьому розділі записують дані ретельного всебічного дослідження органів та систем, в яких локалізується патологічний процес.

5. Діагноз (Diagnosis)

Діагноз – це визначення хвороби, що базується на ретельно зібраних даних анамнезу, загального, спеціального і специфічного (проведеного у разі необхідності) дослідження. У тому випадку, коли спеціаліст має в розпорядженні вірогідні, прямі, безпосередні симптоми захворювання, які характеризують патологічний процес, можна поставити діагноз методом ідентифікації. В інших випадках необхідно провести диференціацію симптомів і ознак захворювання для встановлення диференціального діагнозу.

6. Диференціальний діагноз (Diagnosis differentialis)

При диференціації симптомів та ознак захворювання спочатку описують ті, які спостерігаються при схожих за клінічною картиною захворюваннях. Потім детально описують характерні ознаки, типові для даного патологічного процесу. На цій основі приходять до висновку стосовно раніше поставленого попереднього і постановки остаточного діагнозу.

7. Прогноз (Prognosis)

Прогноз ставиться на основі знання закономірностей перебігу даного патологічного процесу, при цьому підходять диференційовано відносно вітального і функціонального прогнозу.

8. Терапія (Therapia)

У цьому розділі описують розроблений план лікування. Якщо потрібно оперативне втручання, то детально описують методику операції (фіксація тварини, місцеве знеболення чи загальний наркоз, оперативний доступ, підготовка операційного поля, рук та інструментарію, техніка операції). Потім наводять щоденник лікування «**Decursus morbi et curatio**», в якому в графу «Decursus morbi» заносять дані про загальний стан тварини, зміни клінічних ознак захворювання і продуктивності. В графу «Curatio» заносять всі призначення лікувального порядку (умови утримання, дієта, лікувальні маніпуляції). Призначені лікувальні засоби приводяться **у формі рецептів латинською мовою.**

9. Кінець захворювання (Exitus morbi)

У цьому розділі описують результати лікування хвороби (тварина одужала, настало відчутне поліпшення, захворювання перейшло у підгостру чи хронічну форму, тварину вимушено забито, загинула та ін.).

10. Аналіз захворювання — Епікриз (Epicrisis)

***Епікриз** – це наукове обговорення етіології, патогенезу, симптомів і перебігу хвороби, особливостей лікування, наслідку хвороби у даної тварини – з реферативним оглядом спеціальної літератури з цього питання (підручників, монографій, журналів, збірників наукових праць, спеціальних інтернет-сайтів). Епікриз повинен включати такі питання:*

1. *Визначення хвороби, її етіологія, патогенез, клінічні ознаки.*
2. *Діагноз, прогноз та їх обґрунтування.*
3. *Лікування та його обґрунтування.*
4. *Поради власнику з утримання, годівлі та експлуатації тварини.*
5. *Висновки.*
6. *Список літератури.*

Примітки:

1. До курсової роботи (історії хвороби) додають фотографії, які відображають клінічну картину захворювання, методи лікування, вигляд тварини до і після одужання, малюнки, схеми, діаграми і т.ін. Ці матеріали можна розміщувати в тексті за змістом, а краще виносити в «Додатки».

2. **Список літератури** складається в алфавітному порядку, ***мовою оригіналу***, за такою схемою:

- прізвище та ініціали автора (авторів);
- назва статті або книги;
- назва журналу, в якому опубліковано статтю, рік, № журналу, сторінки;
- або для книги - місце видання, назва видавництва, рік видання, загальна кількість сторінок.

У кінці оформленої курсової роботи (історії хвороби) ставлять дату і підпис автора (куратора).

Зразок оформлення списку літератури:

Для статті з журналу чи збірника наукових праць

1. Бугров О.Д. Динаміка рівня фолікулостимулюючого гормону при суперовуляції корів-донорів / О.Д. Бугров, О.В. Субота // Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва УААН. – 2005. - № 90. – С. 27-34.

Для книги чи підручника

2. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / [Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М. та ін.] За редакцією В.А. Яблонського, С.П. Хомина. Підручник. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.

Для монографії

3. Квасницкий А.В. Трансплантация эмбрионов и генетическая инженерия в животноводстве / А.В. Квасницкий, Н.А. Мартыненко, А.Г. Близнюченко. – Киев: Урожай, 1988. – 264 с.

Для методичних рекомендацій

4. Мадисон В.В. Рекомендації щодо корекції впливу несприятливих факторів при трансплантації ембріонів // Методичні рекомендації. – К.: НААУ. – 2004. – 21 с.